

Abstrakt

Cílem diplomové práce je podat ucelený obraz o právní úpravě regulující postavení a činnost politických stran v České republice, poukázat na její slabá místa a případně představit návrhy de lege ferenda.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř částí. První část se nejprve zabývá obecným vývojem moderních politických stran a důvody, které vedly k jejich institucionalizaci. Dále je přiblížen vývoj právní úpravy politických stran v českých zemích, a to počínaje revolučními událostmi z let 1848 a 1849 a konče vznikem samostatné České republiky. Představen je rovněž kvazi institut politických hnutí, jehož přítomnost v právní řádu nelze nijak obhájit.

Druhá část se věnuje ústavní inkorporaci politických stran. Na ústavní úrovni je výslovně uznána privilegovaná role politických stran v politickém systému. Zakotveny jsou zde pojistky pro svobodný rozvoj politických stran, ale také povinnost stran respektovat základní demokratické principy.

Třetí část se zabývá zákonnou regulací nejvýznamnějších aspektů života politických stran – otázkami jejich vzniku a zániku, úpravou členství a požadavky, jež jsou kladeny na jejich vnitřní organizaci. Negativně byla hodnocena především absence jakékoli zákonné konkretizace ústavního požadavku respektování vnitrostranické demokracie a dále skutečnost, že občanům EU, kteří disponují aktivním i pasivním volebním právem pro volby do zastupitelstev obcí a Evropského parlamentu, zákon neumožňuje vstupovat do politických stran.

Nejobsáhlejší, čtvrtá část se věnuje právní úpravě hospodaření a financování politických stran včetně relativně samostatné oblasti financování volebních kampaní. Současný model státního financování představuje jedno z nejproblematictějších míst celé právní úpravy. Hlavní jeho nedostatky spočívají jednak v tom, že bez racionálního opodstatnění zvýhodňuje strany zastoupené v Poslanecké sněmovně, jednak v tom, že umožňuje politickým stranám spoléhat se více na podporu státu, než na podporu občanů. Navržen byl nový systém státního financování, jehož hlavní parametry vycházejí ze současného německého modelu.

Závěr shrnuje hlavní nedostatky právní úpravy politických stran a také návrhy na její vylepšení.